

NCTV WOO stukken

Signalement Terrorisme en Radicalisering 3/2022, 6 april 2022

Passages met Willem Engel, viruswaanzin en/of viruswaarheid:

Aanhoudingen binnen radicale onderstroom anti-overheidsbeweging

Afgelopen maand zijn er verschillende aanhoudingen verricht van personen die tijdens de coronapandemie een zekere bekendheid hebben gekregen vanwege hun voornamelijk activistische, maar in sommige gevallen ook extremistische gedrag. Een van hen was Willem Engel, die als leider van de protestgroep Viruswaarheid een belangrijk gezicht werd van het verzet tegen de coronamaatregelen. Engel werd op woensdag 16 maart, de dag van de gemeenteraadsverkiezingen, door de politie aangehouden. Hij was op weg naar het stemlokaal. Twee dagen later maakte het OM bekend dat hij twee weken in voorarrest moest blijven. Engel wordt op basis van zeven berichten op zijn socialmedia-accounts verdacht van opruiing.²¹ Na het voorarrest is Engel vrijgelaten, met de voorwaarde dat hij geen uitingen mag doen op sociale media.²² Na zijn vrijlating is Engel opnieuw aangehouden, omdat hij zich niet aan zijn schorsingsvoorwaarden zou hebben gehouden.²⁴ Inmiddels is hij opnieuw op vrije voeten.²⁵

Complotdenkers zoals Engel vormen een deel van de radicale onderstroom van de anti-overheidsbeweging.

²¹ "Rotterdammer verdacht van opruiing langer vast", *Openbaar Ministerie*, 18 maart 2022.

Groep van 20

beste NCTV,

Op 7 november verscheen het werkstuk DTN 57. Mijn vraag gaat over pagina 33.
de volgende passage,

" maar bestaat deze uit drie subgroepen, namelijk: een kleine twintig (online) agitatoren, tien- tot vijftigduizend mensen die hen (online) als aanhangers volgen en content verspreiden, en ongeveer honderdduizend ad hoc aanhangers"

1. In hoeverre zijn deze groepen in kaart gebracht?

Zoals ik begrijp heeft de NCTV zelf geen juridische grondslag om dit soort informatie te verzamelen. Uit WOB stukken van bv het LIMC zie ik de vraag tot vastlegging en verzameling veelvuldig terug komen. Ook wordt er bij de politie gebruik gemaakt van zogenaamde vergaarbakken. Van de AIVD weten we dat deze dienst ook al tijden observaties vastleggen.

2. Welke dienst is belast met de vastlegging? Is daar wel een juridische grondslag voor?

Op het moment dat het specifiek wordt gemaakt dat de identiteit te achterhalen is is er sprake van een conflict met art 8 EVRM. In het rapport van DTN 56 wordt ik herkenbaar gemaakt als voorman van viruswaarheid. Op 17 nov staat het NCTV terecht voor een soortgelijk vergrijp richting Tom Zwitser. In het huidige rapport wordt er gesproken over een kleine 20 agitatoren DTN 57

3. Sta ik in deze groep? welke criteria zijn gebruikt? Wat is de juridische grondslag hiervan?

Bij het lekken naar de media heeft de NCTV in het verleden al eerder de wet overtreden. Denk bv aan het Haga lyceum dossier. Daar hebben zowel de AIVD als de NCTV een zeer kwalijke rol gespeeld door een nep rapport te produceren voor een politiek doel van de gemeente Amsterdam.

4. Is dat wederom het geval in DTN 56 en DTN 57?

Uit WOB stukken blijkt dat de NCTV gebruik maakt van een beslis diagram waar de volgende kruispunten in staan, "bij gebrek aan juridische grondslag, doorgaan en zorgen voor een juridische grondslag of doorgaan en het risico accepteren."

5. Met het oog op eerdere voorvallen, zijn jullie het eens dat dit een gevaarlijke ontwikkeling is?

Er wordt de facto een geheime dienst opgericht die zonder controle van parlement of bestuur functioneert. Dit is uiterst onwenselijk. Het overtreden van de wet om politieke tegenstanders uit te schakelen is niet alleen strafbaar maar ook uiterst ondermijnd voor een democratie en rechtsstaat.

Antwoord op vraag 1.

De NCTV richt zich op het analyseren van ontwikkelingen die relevant zijn in het licht van de nationale veiligheid. De NCTV heeft geen wettelijke grondslag om persoonsgegevens te verzamelen ten behoeve van analysetaken en brengt derhalve geen groepen in kaart.

Antwoord op vragen 2 en 3.

Als gesteld in het antwoord op vraag 1 heeft de NCTV geen wettelijke grondslag om persoonsgegevens te verzamelen voor analysetaken. De NCTV weet dus niet wie zich in de groep van 'een kleine twintig (online) agitators' bevinden. Voor het opstellen van een Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland maakt de NCTV gebruik van informatie verkregen uit open en gesloten bronnen, van nationale en internationale partners. Geanonimiseerde informatie over de (online) agitators is verkregen van partnerorganisaties. Verschillende partnerorganisaties hebben hun eigen wettelijke grondslagen voor het verwerken van persoonsgegevens, denk daarbij aan de Politie of de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Voor meer informatie over de wettelijke kaders van partnerorganisaties, kan het beste navraag worden gedaan bij die organisaties.

Antwoord op vraag 4.

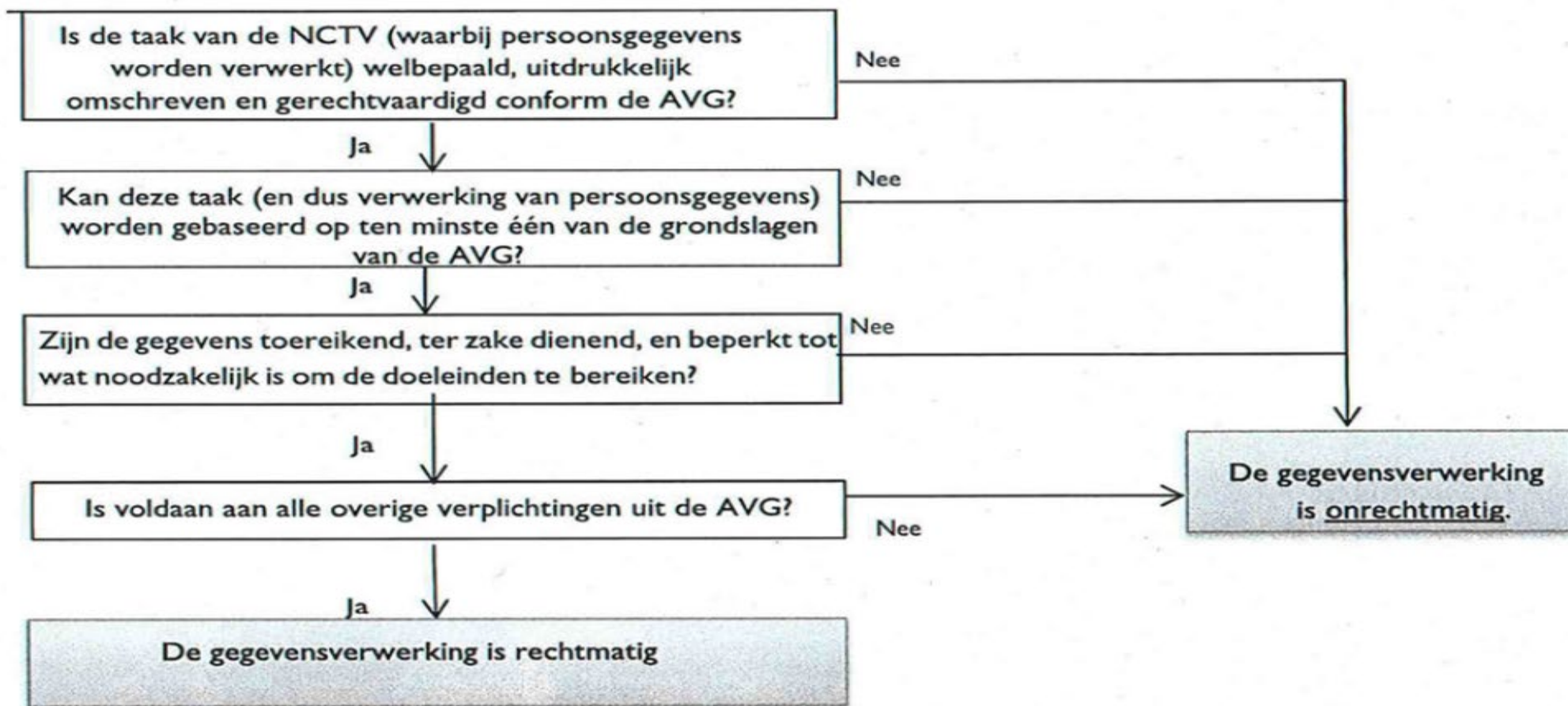
Het DTN is geen 'neppapport'. Ik herken me overigens in het geheel niet in deze kwalificatie voor eerdere rapporten van AIVD en NCTV.

Antwoord op vraag 5.

Het stroomschema waarnaar verwezen wordt, is afkomstig uit een discussiestuk aan het begin van het interne traject waarin de taken en grondslagen onder de loep zijn genomen. Naar aanleiding van de uitkomsten van dat traject is besloten de wettelijke basis voor de verwerking van persoonsgegevens binnen de NCTV te versterken. Het stroomschema is geen beslisdigram dat in de werkpraktijk van de NCTV in gebruik is.

Met vriendelijke groet,

Afdeling Communicatie NCTV

Schematisch overzicht

Datum
28 januari 2020
Ons kenmerk
xx

➤ Ad 1: Oplossing: grondslag creëren

Voordelen:

- Op termijn ontstaat een stevige wettelijke basis voor de verwerking van persoonsgegevens ten behoeve van deze activiteit;

Vragen van het lid Van Houwelingen (FvD) aan de minister van Justitie en Veiligheid over Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland 57 (ingezonden 15 november 2022, 2022Z22092)

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Datum
14 december 2022

Ons kenmerk
4315934

Vraag 1

Is de minister bekend met de volgende zin uit 'Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland 57': "Het is inmiddels soms lastig om rechts-extremisten te onderscheiden van anti-overheidsextremisten: er is sprake van een amorfe groep, waarbij onduidelijke, veranderende en gemengde denkbeelden vaak samengaan met persoonlijke grieven en psychische problemen."?

Antwoord op vraag 1

Ja.

Vraag 2

Zijn er onderliggende analyses die aan deze bewering ten grondslag liggen? Zo nee, waar is deze bewering dan op gebaseerd en indien dit wel het geval is, kan de Kamer deze analyses toegestuurd krijgen?

Antwoord op vraag 2

Het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN) is gebaseerd op informatie van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten en van de politie, openbronneninformatie, informatie van buitenlandse partners en analyses van ambassadepersoneel. In afwachting van de behandeling van het wetsvoorstel verwerking persoonsgegevens coördinatie en analyse terrorismebestrijding en nationale veiligheid is sinds 31 maart 2021 geen gebruik meer gemaakt van internetmonitoring bij de totstandkoming van deze dreigingsbeelden.¹ De zin die wordt aangehaald in vraag 1 is gebaseerd op een gedeeld en gedragen beeld tussen de NCTV en zijn partners, op basis van actuele casuïstiek. Verdere inzage geeft teveel kijk in de onderzoeksmethodiek van deze partners. Deze informatie zou door kwaadwillenden misbruikt kunnen worden en kan de nationale veiligheid in gevaar brengen.

NKC Kernoverleg

NKCKJJMMDD (jaar-maand-dag)

Zie kolom "Datum"

NKC Actielijst

NKCaJJMMDD

Zie datum in de codering

Omvotingsanalyses

NKCoJJMMDD

Zie datum in de codering

Nieuwsbrieven

1 t/m 74

Zie kolom "Datum"

Code	Document	Datum	Beoordeling	10.2e	10.2g
KERNOVERLEGVERSLAGEN					
NKCK200120	Verslag van het kernoverleg van NKC	20-1-2020	Gedeeltelijk openbaar	10.2e	
NKCK200130	Verslag van het kernoverleg van NKC	30-1-2020	Gedeeltelijk openbaar	10.2e	10.2g
NKCK200131	Verslag van het kernoverleg van NKC	31-1-2020	Gedeeltelijk openbaar	10.2e	10.2g
NKCK200201	Verslag van het kernoverleg van NKC	1-2-2020	Gedeeltelijk openbaar	10.2e	
NKCK200202A	Verslag van het kernoverleg van NKC	2-2-2020	Gedeeltelijk openbaar	10.2e	10.2g
NKCK200202B	Verslag van het kernoverleg van NKC	2-2-2020	Gedeeltelijk openbaar	10.2e	
NKCK200203	Verslag van het kernoverleg van NKC	3-2-2020	Gedeeltelijk openbaar	10.2e	10.2g

On 30 January 2020, the WHO declared the outbreak of COVID-19, centered on Wu

Verlag van een technische briefing, gehouden op 4 februari 2020, over coronavirus

↓ Download

Ondertekenaars

Eerste ondertekenaar

W.J.H. Lidders, voorzitter van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Mede ondertekenaar

H.J. Post, griffier

Abels en Van Buuren in NRC 'AIVD liet steken vallen bij Haga Lyceum'

10 december 2019

Naar aanleiding van een verschenen artikel in het NRC op 17 juni 2019 heeft het CTIVD het ambtsbericht van de AIVD onderzocht. In het artikel van de NRC noemde bijzonder hoogleraar inlichtingenstudies Paul Abels de situatie rond het Haga Lyceum een geslaagde verstoringsactie van de AIVD. Jelle van Buuren, universitair docent aan het Institute of Security and Global Affairs, evalueert het handelen van de CTIVD.

In het [artikel van de NRC van 6 december 2019](https://www.nrc.nl/nieuws/2019/12/06/toezichthouder-aivd-liet-steken-vallen-bij-haga-lyceum-a3982959)

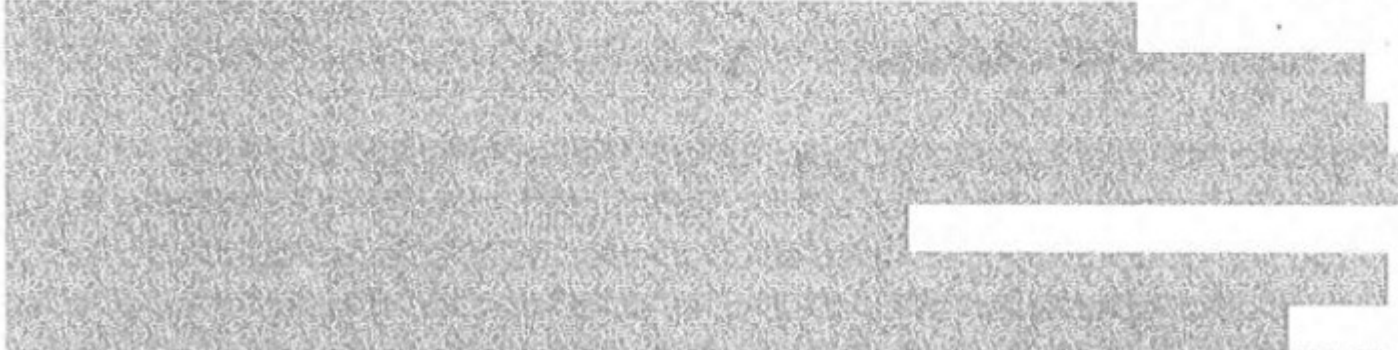
(<https://www.nrc.nl/nieuws/2019/12/06/toezichthouder-aivd-liet-steken-vallen-bij-haga-lyceum-a3982959>) wordt genoemd dat de inlichtingendienst AIVD een aantal steken heeft laten vallen bij de waarschuwingen over de situatie op het Cornelius Haga Lyceum in Amsterdam. De waarschuwingen aan andere overheidsinstanties waren terecht, maar een aantal zinnen in het ambtsbericht waren onvoldoende onderbouwd en daarmee onrechtmatig. Dit concludeert de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) in een rapport dat 29 november is gepubliceerd. De toezichthouder vindt dat het verstrekken van de algehele gegevens door de AIVD

Het verwerken van persoonsgegevens staat vaak op gespannen voet met het recht op privacy van degene wiens gegevens worden verwerkt. De NCTV blijkt ten behoeve van de uitoefening van haar taken regelmatig (bijzondere) persoonsgegevens te verwerken (soms tijdelijk van aard). Al langer speelt de vraag of voor bepaalde taken van de NCTV, met name daar waar het de verwerking van bijzondere persoonsgegevens betreft, voldoende heldere, passende wettelijke grondslagen bestaan gelet op de vereisten in de Grondwet, het EVRM en de AVG. Recente voorbeelden hebben duidelijk gemaakt dat dit vraagstuk onverminderd actueel voor de NCTV is:

- In de uitspraak van de rechtbank Amsterdam inzake het Cornelius Haga Lyceum (CHL) vernietigde de rechtbank de aanwijzing van de Minister van OCW tot vervanging van het bestuur van het CHL. Deze aanwijzing was onder meer gebaseerd op de analyses van de NCTV ('persoonsprofielen'). Opmerkelijk is dat de rechtbank zich kritisch uitliet over de analyses en de expertise van de NCTV: *"De analyses hebben niet altijd een logische opbouw en niet altijd is inzichtelijk op welke feitelijke bevindingen sommige conclusies zijn gebaseerd. Dit klemt te meer omdat ook niet is vermeld wie de opsteller(s) van de analyses is, zodat onduidelijk is wat de expertise van de opsteller(s) is"*.

➤

Buitenlandse Financiering (hierna: de Taskforce), bestaande uit afgevaardigden van het ministerie van SZW, BZK (incl. de AIVD) en JenV (incl. de NCTV), is het bijeenbrengen van beschikbare informatie en deze multidisciplinair te duiden door de betrokken overheidsorganen. De aanpak door de Taskforce wordt voor een aanzienlijk deel gebaseerd op analyses over specifieke organisaties opgesteld door de NCTV en/of de AIVD. De NCTV verricht deze analyses op een werkwijze zoals beschreven in hst. 4.1, namelijk door middel van openbare bronnenonderzoek waarbij het ook noodzakelijk kan zijn om individuen achter een organisatie te kunnen duiden en daarvoor juist de bijzondere persoonsgegevens een belangrijk element vormen. Vanzelfsprekend bestaat er een zwaarwegend algemeen belang voor deelname van de NCTV aan de Taskforce, maar de betrokkenheid van de NCTV bij de Taskforce is juridisch kwetsbaar indien de relevante persoonsgegevens vergaard zijn door middel van openbare bronnenonderzoek door de NCTV. Analyses van de NCTV kunnen immers mede het startpunt vormen van de aanpak in een casus door de Taskforce waarbij deze analyses op een later moment onbedoeld onderdeel kunnen worden van een juridisch geschil. Bekend voorbeeld hiervan is de casus Cornelius Haga Lyceum (CHL) waarbij naar aanleiding van het signaal van de AIVD over de school en een verzoek om handelingsperspectief en uitgesproken zorg vanuit de gemeente Amsterdam er in de Taskforce voor gekozen werd om specifieke informatie per brief (ondertekend door de Minister van JenV) met de burgemeester van Amsterdam te delen. De door de NCTV opgestelde belastende persoonsprofielen van de bestuurders van het CHL fungeerden tezamen met de uitkomsten van het onderzoek van de Inspectie JenV als onderbouwing voor de aanwijzing van de minister OCW tot

Over

deze school bestonden zorgen over de antidemocratische opvattingen van de initiators en over structurele antidemocratische beïnvloeding van jonge leerlingen. Deze zorgen werden door inlichtingenanalyses en ambtsberichten van de AIVD bevestigd. De burgemeesters van Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag (de G4) hadden door middel van een brief van 19 februari 2019 aan de ministerraad de noodklok geluid over de school en de veronderstelde beperkte wettelijke middelen die er voor hen waren om de geconstateerde dreiging het hoofd te bieden. Deze brief vormde op 7 maart 2019 de aanleiding voor een brief van de NCTV namens de taskforce PG&OBF¹¹ aan de gemeente Amsterdam, met daarin een deel van de informatie uit het AIVD-ambtsbericht van 15 januari 2019 en de boodschap dat het wenselijk is deze informatie openbaar te maken vóór het einde van de inschrijvingstermijn voor middelbare scholen. De brief van de NCTV werd gelijktijdig door de minister van JenV openbaar gemaakt door deze aan de Tweede Kamer toe te zenden. De signalen die in de brief werden beschreven

---

¹¹ Taskforce Problematisch Gedrag & Ongewenste Buitenlandse Financiering

Geachte burgemeester Halsema,

Zoals u weet is onlangs de Taskforce Problematisch Gedrag en Ongewenste Buitenlandse Financiering opgericht, bestaande uit afgevaardigden van het ministerie van SZW, BZK (incl. de AIVD) en J&V (incl. de NCTV). Deze Taskforce heeft tot doel om het mogelijk te maken uitwassen tegen te gaan die op basis van ideologische of religieuze overtuigingen leiden tot actieve onverdraagzaamheid en/of het belemmeren van anderen in het uitoefenen van hun grondwettelijke rechten en vrijheden. Dit doet de Taskforce door de verschillende inspanningen binnen de Rijksoverheid op het gebied van Informatievergaring, duiding en het ontwikkelen van handelingsperspectief beter bijeen te brengen en door daarover onder andere gemeenten gevraagd en ongevraagd van advies te voorzien. Naar aanleiding van uw verzoek om gezamenlijk handelingsperspectief en de door u uitgesproken zorg, en gelet op het feit dat de inschrijvingsperiode voor middelbare scholen in Amsterdam op 15 maart as. sluit, informeer ik u als volgt.

Op 26 februari jongstleden heeft de NCTV het nieuwe Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (49) gepubliceerd. Daarin wordt de onderstaande zorgelijke ontwikkeling gesignaleerd.

"Salafistische voormannen of 'aanjagers' zetten voortdurend nieuwe educatieve en vormende initiatieven op en domineren mede hierdoor het niet reguliere islamitisch onderwijs. Met succes zamelen zij in binnen- en buitenland gelden in waarmee zij deze nieuwe projecten financieren."

Daarnaast heeft de Taskforce, bestaande uit onder andere de AIVD, na voornoemde brief de twee ambtsberichten laten inzien aan NRC journalist Andreas Kouwenhoven. De inhoud van deze ambtsberichten is daarmee bekend geworden op 21 maart 2019 (**BIJLAGE 2**) en respectievelijk op 22 april 2019 (**BIJLAGE 3**). Ook het Parool¹ had eerder delen van het ambtsbericht publiekelijk gemaakt.

Citaat uit het Parool van 7 maart 2019:

"Het gaat daar om heel duidelijke antidemocratische tendenzen. De instelling gaat in tegen het antiradicaliseringsbeleid van de overheid."

Citaat uit NRC van 21 maart:

"NRC heeft wel het ambtsbericht kunnen inzien dat de AIVD verstuurde aan Halsema"

Citaat uit NRC van 21 maart:

"Het geheime AIVD-bericht is specifiek: directeur Soner Atasoy en zijn broer Son Tekin, beleidsmedewerker van de school, beschouwen de Tsjetsjeense rebellenleider als „hun leider“, zo schrijft de dienst. Zelf hadden de Atasoy's contact met Belgische leden van het Emiraat en financierden zij de terreurbeweging, aldus de AIVD. Soner Atasoy ontkent dit alles."

Citaat uit NRC van 21 maart:

"Uit het ambtsbericht aan Halsema blijkt dat ook de AIVD hem hiervan verdenkt: de geheime dienst noteert dat uit de omgeving van Özütürk jongeren zijn uitgereisd en dat hij „mogelijk invloed“ heeft gehad op hun „radicaliseringsproces“."

Citaat uit NRC van 21 maart:

"De AIVD stelt ook dat Özütürk nauwe banden onderhoudt met de Atasoy's. In januari 2018 plaatst hij op Facebook foto's vanuit de school en prijst het initiatief. Soner Atasoy zegt dat Özütürk een dochter op het Cornelius Haga heeft en zich „soms inzet als vrijwilliger (ouder)“."

Citaat uit NRC van 21 maart:

"Son Tekin Atasoy is volgens het AIVD-bericht de Nederlandse contactpersoon van deze Britse shariarechtbank. Tijdens een bezoek aan Nederland waren er op het Cornelius Haga „heimelijke bijeenkomsten“ met Haitham alHaddad, schrijft de AIVD. Volgens Soner Atasoy is de Britse imam alleen „een keer langs geweest om de school te zien.“ Zijn broer Son Tekin ontkent contactpersoon te zijn voor de rechtbank."

De belangen bij beperkte kennisname wegen daarom ook in dit geval zwaarder dan de belangen van SIO bij het kunnen kennisnemen van deze analyses.

Slot

Naar de mening van de minister is beperkte kennisname door uitsluitend uw rechtbank, ook als alle betrokken belangen worden gewogen, dan ook gerechtvaardigd.

Gezien de risico's die zijn verbonden met een verdere verspreiding van de betrokken stukken, verzoekt de minister u dan ook primair om toepassing te geven aan artikel 8:29 Awb en te bepalen dat uitsluitend uw rechtbank van deze stukken kennis zal mogen nemen.

Uitsluitend in de situatie dat uw rechtbank van oordeel is dat een weging van alle belangen met zich brengt dat beperkte kennisname uitsluitend gerechtvaardigd is als de gemachtigde van SIO, onder toezegging van volledige geheimhouding, wordt toegestaan om de stukken in te zien, zou dat wat de minister betreft een mogelijkheid kunnen zijn.

Voor een onafhankelijke derde geldt dat niet; dat leidt tot verdere complicaties van de procedure, terwijl de onafhankelijke rol ook al door uw rechtbank wordt vervuld.

Een kopie van deze brief stuur ik aan de gemachtigde van SIO, mr. W.E. Pors.

Met vriendelijke groet,

i.a.
J. Bootsma

[redacted] en [redacted] bezitten de Nederlandse en Turkse nationaliteit. Beiden verkeren sinds 2000 in een salafistische en radicale omgeving. Het is bekend dat zij in de periode 2009-2012 contact onderhouden met de terroristische groepering "het Kaukasus Emiraat". [redacted] noemden de rebellenleider van het Emiraat van de Kaukasus 'hun leider'. Degene met wie [redacted] en [redacted] in contact stonden waren de leiders van het Emiraat in België.

Het Emiraat was met name actief in de periode 2007 tot en met 2015, waarna een deel van de strijders zich aan heeft gesloten bij IS. Het Kaukasus Emiraat is onder meer verantwoordelijk voor aanslagen zoals die in de metro in Moskou in 2010. Een aantal van de personen uit deze groepering is in België in onderzoek op verdenking van betrokkenheid bij terrorisme, of is al veroordeeld. [redacted] worden in verband gebracht met de financiering van het Kaukasus Emiraat.

[redacted] omringen zich met salafistische aanjagers, zoals [redacted]

Over [redacted] is bekend dat hij verbonden is aan de salafistische jongerenorganisatie Moslim Jongeren Almere. Hij heeft contact met de salafistische Britse shariageleerde [redacted]. Op het Cornelius Haga Lyceum zijn meerdere heimelijke bijeenkomsten georganiseerd met [redacted] [redacted] fungeert tevens als tussenpersoon richting de Nederlandse vertegenwoordiging van de Britse Sharia Council in Nederland.

Over [redacted] is bekend dat meerdere uitreizigers bij hem lezingen en lessen hebben gevolgd. [redacted] heeft mogelijk invloed gehad op het radicaliseringsproces van anderen.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

H.W.M. Schoof
Directeur-generaal van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland 56

April 2022

4. Antioverheidsextremisme

Pagina 31:

“Medio maart 2022 werd de voorman van Viruswaarheid gearresteerd op verdenking van opruiing op zijn online kanalen, die onder meer gericht waren tegen GGD-medewerkers, en later weer vrijgelaten. Hij blijft verdachte in de zaak.”

<https://www.nctv.nl/documenten/publicaties/2022/04/21/dreigingsbeeld-terrorisme-nederland-56>

Inventarisatie documenten

Op grond van de Woo kan ik alleen beslissen over verstrekking van informatie die onder mijn ministerie berust.

Er zijn documenten aangetroffen

Bij de inventarisatie van de betrokken informatie zijn 92 documenten aangetroffen. Deze documenten zijn genoemd in de inventarislijst in bijlage 2 bij deze brief.

Reeds openbare documenten

De Woo is niet van toepassing op documenten die al openbaar zijn. 56 documenten zijn reeds (gedeeltelijk) openbaar. Dit staat op de inventarislijst

2. Algemeen beeld

Bijgevoegd

- 20200616 2b Dashboard aanpak COVID-19
- 20200616 SenD COVID-19 16-6 2020 - nr 49
- Toelichting op hoofdpunten S&D (zie SenD 16-6-2020); functioneren van testen, legitimiteit aanpak, somber social-economische perspectieven.
- Aanvulling VWS; vanaf 1 juni grote stap gezet, altijd aangegeven dat er kinderziektes zouden zijn, ook oog hebben voor datgene wat is behaald
- Politie: morgen demo touringcar-bedrijven & zondag viruswaanzen.nl (nu 3000 aanmeldingen)
- NKC: veel aandacht voor versoepelingen, naleving regels in horeca, economische gevolgen, geen toename besmettingen n.a.v. demo A'dam, aanschaf voor vaccins, Raad voor Rechtspraak kritisch over concept-coronawet, dekingsgraad pensioenfondsen

---

2. Omgevingsanalyse (1)

- De onrust n.a.v. de verboden demonstratie in Den Haag domineert de voorpagina's op maandag. Veel kritiek op de kleine groep relschoppers.
- Verschillende analyses over de bezwaren van actiegroep Viruswaanzin en de weerstand tegen de coronamaatregelen. Kritiek op de coronawet en groeiende onvrede over beperkingen kan 'grootste kopzorg kabinet worden deze zomer' (Trouw); met elke versoepeling groeit de onvrede over de willekeur ('er wordt gemeten met twee maten') en komen meer sectoren in opstand (de Volkskrant).
- Zo wil KHN af van de 1,5-meter in de horeca nu draagvlak onder gasten afneemt; advocaat Zegveld eist dat minister De Jonge meer ruimte toelaat in verpleeghuizen; Sekswerkers willen met een nieuw protocol weer aan het werk.

Stappenplan aanpak bestrijding van nepnieuws

Dit gedeelte gaat over het bestrijden van nepnieuwsberichten. Het betreft dan berichten die gedeeld worden op open platforms als Twitter, Facebook, Instagram, LinkedIn en YouTube. Het geldt ook voor besloten Facebook en LinkedIn groepen, Whatsapp en stories op alle platforms.

Wij doen het voorstel om de aanpak van nepnieuws uit te voeren in de newsroom corona die opgezet wordt. Binnen de newsroom zijn meerdere ministeries aanwezig, kunnen we gemakkelijk met elkaar overleggen en ervaring opdoen met het aanpakken van nepnieuws. BZK neemt graag het voortouw voor deze aanpak binnen de newsroom corona.

Rol van de overheid (binnen de newsroom corona):

1. Signaleren door Monitoring
2. Beoordelen

Is het bericht:

- o schadelijk voor de volksgezondheid en of;
  - o veroorzaakt het onrust en of ;
  - o tast het de reputatie van instituties als het RIVM aan;
- Afweging: Is reactie noodzakelijk?

3. Kunnen we gebruikmaken van steunpilaren zoals:
  - Media (NOS.nl, RTLnieuws.nl, Nu.nl, EenVandaag etc.) en hun factcheckingrubrieken (verzoek om paywall tijdelijk op te heffen verzoek voor OCW)
  - Factcheckers (Redditt, IFCN, Nu.nl)
  - Experts van o.a. RIVM
  - Politie, Veiligheidsregio's

→ Ja: gebruik de informatie die steunpilaren op hun online kanalen hebben gedeeld. Door het bericht te liken, delen, retweeten of retweeten met een opmerking.

→ Nee: maak zelf een reactie op basis van de informatie waar we zelf over beschikken. Bijvoorbeeld QenA's op Rijksoverheid.nl of RIVM.nl
4. Binnen de newsroom corona kan er vanuit elk ministerie gereageerd worden, het liefst zo spoedig mogelijk.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Nationaal Kernteam Crisiscommunicatie
T.a.v.: 5.12.e
Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag

Directie Communicatie
Contactpersoon
5.12.e
5.12.e

Datum
24 maart 2020

memo

Voorstel communicatie aanpak nepnieuws

- Google, Facebook en Twitter hebben programma's waarin zij gratis advertenties beschikbaar stellen aan overheden of instellingen als de WHO, of content van deze instellingen promoten om betrouwbare informatie beter vindbaar te maken. De programma's van Google en Facebook zijn in NL aangeboden aan de overheid, hier is vooralsnog geen gebruik van gemaakt.
- o **Verwijderen misleidende informatie en advertenties m.b.t. COVID-19**
De bedrijven verwijderen of verminderen het bereik van misleidende informatie. Soms wordt er ook verwezen naar een factcheck artikel over het onderwerp. Ook zijn advertenties m.b.t. het virus of geneesmiddelen, mondkapjes etc. verboden.
  - o **Melding maken van misleidende informatie bij sociale media**
Het BZK desinformatie team heeft toegang tot zogeheten 'escalatie kanalen' van Facebook, Google en Twitter. Dit betekent dat na een eventuele melding over een bericht van het desinformatie team deze bedrijven de melding met prioriteit bekijken. Dit middel moet uiteraard met grote terughoudendheid worden ingezet. De bedrijven maken hierbij nog steeds hun eigen onafhankelijke afweging of er sprake is van overtreding van de gebruikersvoorwaarden en dus of verwijdering of een andere actie gerechtvaardigd is.

Van: [redacted]@mindef.nl [redacted]@mindef.nl]

Verzonden: vrijdag 19 juni 2020 16:20

Aan [redacted]@mindef.nl; [redacted]@mindef.nl; [redacted]@mindef.nl; [redacted]@minjenv.nl; [redacted]@mindef.nl;
[redacted]@mindef.nl; [redacted]@minjenv.nl; [redacted]@vggm.nl; [redacted]@minjenv.nl;
[redacted]@ifv.nl; [redacted]nctv.minvenj.nl; [redacted]@mindef.nl; [redacted]@mindef.nl;
[redacted]@mindef.nl; [redacted]@mindef.nl; [redacted]@minvenj.nl; [redacted]@mindef.nl;
[redacted]@brandweerflevoland.nl; [redacted]@ifv.nl; [redacted]@ifv.nl; [redacted]@mindef.nl;
[redacted]@mindef.nl; [redacted]@mindef.nl; [redacted]@mindef.nl; [redacted]@minjenv.nl;
[redacted]@mindef.nl; [redacted]@ifv.nl; [redacted]@mindef.nl; [redacted]@mindef.nl; [redacted]@mindef.nl;
[redacted]@minjenv.nl; [redacted]@mindef.nl;
[redacted]@NCTV.MinJenV

CC: [redacted]@minder.nl; [redacted]@minder.nl; [redacted]@minder.nl;
[redacted]@mindef.nl; [redacted]@mindef.nl; [redacted]@mindef.nl; [redacted]@mindef.nl;
[redacted]@mindef.nl; [redacted]@mindef.nl; [redacted]@mindef.nl; [redacted]@mindef.nl;
[redacted]@mindef.nl; [redacted]@mindef.nl; [redacted]@mindef.nl; [redacted]@mindef.nl;
[redacted]@mindef.nl; [redacted]@mindef.nl; [redacted]@mindef.nl; [redacted]@mindef.nl;
[redacted]@mindef.nl; [redacted]@mindef.nl; [redacted]@mindef.nl; [redacted]@mindef.nl;
[redacted]@mindef.nl; [redacted]@mindef.nl;
[redacted]@mindef.nl; [redacted]@mindef.nl

Onderwerp: Spotrep Stichting Viruswaanzin.nl

Geachte ontvanger,

Gevoegd vindt u **een zogeheten 'Spotrep'** In dit product signaleert het LIMC een situatie die mogelijk tijd-kritisch is.

In deze Spotrep staat nadere duiding over een voorgenomen demonstratie in Den Haag 21 juni a.s. op basis van open bronnen. Verdere updates vinden als gewoonlijk plaats in de reguliere wekelijkse producten van het LIMC.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted]

Land Information Manoeuvre Center

LIMC

Momenteel is een sterke vermenging zichtbaar van verschillende bewegingen en narratieven rondom een kern van desinformatie omtrent het virus. Stichtingen als VirusWaarheid en Smart Exit presenteren zichzelf als 'alternatief RIVM' en pretenderen wetenschappelijke zekerheid in huis te hebben dat het COVID-virus niet gevaarlijk is, dat er nauwelijks mensen aan overleden zijn en vooral dat de COVID-maatregelen schadelijk zijn voor mensen in plaats van nuttig. Door de maatregelen te *framen* als inperking van 'grondrechten' en aanzet tot een 'politiestaat' vindt men aansluiting van andere groeperingen.

Deze combinatie van narratieven en bewegingen heeft zich geuit in een aantal demonstraties, waarbij het uit de hand gelopen protest van 21/06 leidde tot een heftige confrontatie tussen politie en reischoppers. Deze escalatie wordt door de actievoerders en sommige politici gebruikt om het narratief te versterken. Door alle ontstane ophef is VirusWaarheid in de afgelopen weken veelvuldig besproken in de traditionele media en heeft het hierbij herhaaldelijk kans gekregen haar narratief te verspreiden voor een groot publiek.

De grens tussen wetenschappelijk debat en misinformatie is niet altijd scherp in dit narratief, maar duidelijk zichtbaar is dat groeperingen (on)bewust aan de haal gaan met gedeeltelijke, verouderde of niet-relevante informatie om (niet-)handelen m.b.t. COVID-19 te rechtvaardigen. Daarnaast kunnen de tegenstrijdige berichten leiden tot onduidelijkheid/verwarring omtrent de waarheid.

- onafhankelijk tussentijds onderzoek naar het coronabeleid. Deze sluit aan bij een motie van PvdA en SP.
- Dela gaat op 7 november landelijk een herdenkingsdag houden om nabestaanden en andere betrokkenen alsnog in staat te stellen samen hun verdriet te delen.
  - Op het Plein in Den Haag is zondag door 350 a 400 personen gedemonstreerd tegen de COVID-19-maatregelen, Antifa en aanvallen op beelden. Onder de demonstranten bevonden zich o.a. ADO- en Feyenoordsupporters, maar ook mensen uit de horeca. Er werd onvoldoende afstand gehouden. Op aandringen van de politie eindigde de bijeenkomst na 20 minuten.

Beeld sociale media

- Online discussie en kritiek op noodwet houdt aan. De petitie tegen de invoering van de wet is bijna 200.000 keer ondertekend. Critici vrezen schending van privacy en mensenrechten.
- Viruswaanin.nl kondigt een demonstratie aan op 21 juni op het Malieveld. Het initiatief demonstreert tegen 'het nieuwe normaal' waar 'maatregelen en richtlijnen - zonder wetenschappelijke onderbouwing van de effectiviteit - een permanent karakter dreigt te krijgen'. Verschillende anti-overheidsgroepjes zeggen aan te sluiten. Meer dan 11.000 mensen tonen op sociale media interesse, bijna 3.700 mensen zeggen te zullen deelnemen – bij dergelijke demonstraties staat de opkomst vaak niet in verhouding tot de aanmeldingen.

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- Het Erasmus MC zegt een belangrijk nieuw inzicht te hebben opgedaan in de bestrijding van het coronavirus. Een onderzoeksteam ontdekte dat naast antistoffen ook zogenoemde T-cellen het virus kunnen tegengaan. T-cellen zouden een rol spelen in het afweersysteem. Een onderzoeksteam van intensivisten en virologen zegt erachter te zijn gekomen dat patiënten met covid-19 virus-specifieke T-cellen in hun bloed hebben. Die cellen zouden het coronavirus proberen aan te vallen. Viroloog Rory de Vries: "Het activeren van deze cellen lijkt minstens zo belangrijk als de aanmaak van antistoffen." Volgens De Vries is het van belang dat in de lopende vaccinonderzoeken wordt nagegaan of vaccinatie leidt tot de activering van T-cellen. Dat zou nu nog niet altijd gebeuren.
- Viruswaanzin mag zondag geen demonstratie houden op het Malieveld, maar de groep gaat wel naar het protest. Dat zegt kopstuk Willem Engel van de groepering. "Wij, op persoonlijke titel, zijn zondag op het Malieveld." Engel roept Black Lives Matter en de Gele Hesjes ook op te komen zondag. Volgens mensen op social media is dit 'vragen om problemen, rellen en escalatie tussen groepen'.
- Voor dit weekend is een Nationale Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden opgetuigd. Dat is een nationale commandopost voor gebeurtenissen van grote impact die de gebieden van de regionale eenheden overschrijden.
gebeurt dat zonder aanzien des persoons.
- Willem Engel van Virus Waanzin plaatst op Facebook een statement waarin hij deelnemers waarschuwt zich niet te laten provoceren. Ook benoemt hij specifieke groepen (zoals BLM en hooligans) die niet met achterdocht bejegend moeten worden, maar verwelkomt moeten worden in de strijd tegen de anderhalvemeterregels.

Samenvatting

- Zeer rustige zondag -de meeste corona-aandacht gaat uit naar de (verboden) demonstratie in Den Haag.
- Gisteren riep actiegroep 'Virus Waanzin' mensen op niet te gaan demonstreren na een verloren kort geding. Willem Engel: "Wij zullen als organisatie morgen ook niet op persoonlijke titel aanwezig zijn. De heer Remkes is naar mijn idee uit op een confrontatie, in ieder geval is ons duidelijk gemaakt dat er met harde hand opgetreden zal worden. Wij nemen de verantwoordelijkheid nu om op te roepen om niet naar het Malieveld te komen. Ik heb morgen een vrije dag."
- De politie meldt dat er zondagochtend toch een aantal mensen zijn met als doel te gaan demonstreren. De mensen zijn naar huis gestuurd. Op social media geven mensen aan toch naar Den Haag te zullen gaan, onder wie ook Pegida-voorman Edwin Wagenveld. Video in Verzet filmt in Den Haag en zegt "een heleboel bekende gezichten in de stad te zien".
- Uitgaansgelegenheden als nachtclubs en discotheken willen snellere versoepeling van de

Samenvatting

- Er is maandagochtend minder aandacht voor VWS gerelateerd 'coronanieuws'. Media hebben wel aandacht voor de demonstraties van dit weekend in Amsterdam, Den Haag en Groningen en blikken vooral terug aan de hand van reportages. In deze reportages komen enkele demonstranten aan het woord waarin zij aangeven wat hen drijft om te demonstreren. Veel van hen geven aan dat de beperking van de privacy en bewegingsvrijheid, het vaccin, de app en de noodwet te ver gaan. Andere noemen dat het doel van de overheid is 'om ons bang te maken' of vinden het coronavirus een hoax.
- Ondanks de oproep van de actiegroep Viruswaanzin om zondag niet te demonstreren in Den Haag kwamen er toch mensen naar het Malieveld. De politie heeft 37 mensen aangehouden. Gemeente Den Haag geeft aan dat de situatie op het Malieveld zondagmiddag beheersbaar bleef. De demonstratie in Groningen, waarvoor wel een vergunning was verleend, is vreedzaam verlopen.
- De Volkskrant opent op de voorpagina met 'Houd afstand'. Volgens de krant baart de toenemende anderhalvemeter-anarchie de groep die kwetsbaar is voor het coronavirus grote zorgen. In de krant komen

Omgevingsanalyse (1)

- De versoepeling van de coronamaatregelen die het kabinet naar verwachting vanavond tijdens de persconferentie bekendmaakt, domineert de mediaberichtgeving.
- Trouw stelt in een analyse dat met iedere versoepeling van de coronamaatregelen de kritiek groeit op de anderhalvemetersamenleving. Aan premier Rutte de taak om ervoor te zorgen dat de aandacht voor de coronaregels niet verder verslapt. Wat volgens de krant niet helpt voor het draagvlak voor het kabinetsbeleid is de uitzonderingspositie die de luchtvaart geniet.
- Donderdag 25 juni dient het kort geding van actiegroep Viruswaanzin tegen de staat. De actiegroep wil dat er een einde wordt gemaakt aan de huidige coronamaatregelen. In dat kader controleert NUcheckt de bewering van Viruswaanzin dat COVID-19 vrijwel even gevaarlijk is als de seizoensgriep. NUcheckt concludeert dat deze uitspraak niet klopt.

Hoe wordt naar de overheid gekeken?

Trends in vertrouwen in de maatregelen

- Verenigd onder de naam *Viruswaanzin.nl* spant een aantal wetenschappers een zaak aan tegen de Nederlandse Staat. Geëist wordt dat de coronamaatregelen per direct worden opgeheven. Het overheidsbeleid zou op angst berusten en niet op feiten. Zonder dat er een redelijk doel mee wordt gediend, zouden de geldende restricties grote schade aanrichten, onder andere aan de economie. Met alles wat we inmiddels weten over het virus kan een weldenkend mens niet van mening blijven dat deze bizarre situatie nog langer noodzakelijk is” zegt initiatiefnemer Willem Engel, voormalig farmaceutisch onderzoeker. De zaak dient op 25 juni bij de Rechtbank Den Haag.

Context

- In het NRC een uitgebreid artikel met voorzitter Willem Engels (VirusWaaanzin). Hoewel experts Engel tegenspreken, wordt het draagvlak voor zijn beweging zienderogen groter. Afgelopen dinsdag bood de organisatie petities aan in Den Haag die werden ondertekend door bijna 500.000 tegenstanders van de kabinetsmaatregelen om het coronavirus te bestrijden.
- Volgens FD maakt corona de behoefte aan AI (kunstmatige intelligentie) groter dan ooit. Veel medici hopen dat slimme computers kunnen helpen om een tweede coronagolf te bedwingen. Het idee klinkt aantrekkelijk: als de software wordt gevoed met zoveel mogelijk data van zieke mensen, dan kan die straks adviseren over het beste medicijn bij iemand met diabetes, of het verloop van een longinfectie voorspellen. De coronacrisis gaf daarom het startschot voor een run op patiëntgegevens. Corona-angst laat ook de juridische molens sneller draaien. Waar het anderhalf jaar kon duren voordat een ziekenhuis zijn patiëntgegevens naar een ander ziekenhuis stuurde, komt het groene licht nu soms binnen enkele weken. De krant geeft verder aan hoe het proces van dataverzameling, inkloppen en analyse in zijn werk gaat.
- Maandag gaat viroloog Ab Osterhaus in gesprek met Maurice de Hond in een openbaar debat dat door De Hond is georganiseerd over de onderbouwing van WHO/RIVM over de verspreiding en de virusbestrijding.

- De Telegraaf schijnt zijn licht op het debat over aerosolen en corona onder de kop 'zo zit het echt'. De krant stelt dat het RIVM weinig belang hecht aan aerosolen als verspreiders van corona en daarmee de WHO-lijn volgt. 'Outsiders' als Maurice de Hond en Willem Engel (Virus Waanzin) zijn het daarmee oneens. De gezondheidsinstituten in Duitsland, de VS en België geven wél gewicht aan aerosolen en hameren op het goed ventileren van ruimtes. Ook hoogleraar Daniel Bonn (Universiteit van Amsterdam) stelt dat het RIVM 'te luchtig' doet over aerosolen. Viroloog Ab Osterhaus sluit zich daarbij aan.
- NRC schrijft dat de corona-app 'her en der' al werkt, maar 'weinig effectief' blijkt. De krant kijkt naar de inzet van verschillende landen en concludeert dat, na veel problemen en privacy-vraagtekens met verschillende apps, nu duidelijk begint te worden dat het van 'weinig waarde' is. Handmatig traceren van contacten blijft van essentieel belang.
- Hubert Bruls zegt dat mensen niet moeten rekenen op grote evenementen deze zomer. "De doorloop moet zijn gegarandeerd en bij meer dan 250 bezoekers moeten zij een zitplek krijgen. Dan houdt een dancefestival al snel op." Bruls denkt dat een braderie of kermis kan. Een vergunning kan nog worden aangevraagd. Een groot feest is niet reëel, stelt hij. "Veel organisatoren hebben hun personeel al met vakantie gestuurd omdat zij niet meer hadden verwacht dat deze zomer nog iets kon. Sponsors moeten opnieuw worden gezocht."
- NRC schrijft in een redactioneel commentaar dat de verboden demonstratie van Viruswaanzin door had moeten gaan. Volgens de krant beriepen zij zich op een 'zeer fundamenteel recht'. De staat moet zeker het recht op gezondheid beschermen, maar met het oog op het geringe aantal van één besmetting bij de Dam-protest had het de veiligheidsregio volgens de krant 'gesierd' de demonstratie mogelijk te maken.

2. Vaststelling verslagen fysieke Directeurenoverleg

Bijlage 1 Concept verslag DO 28 mei 2020

Geen opmerkingen

Bijlage 2 Concept verslag DO oefening 27 augustus 2020

TKN. Ik heb deelgenomen aan de oefening, samen met DCO. Ze (BZK/NCTV/Defensie) hadden echt hun best gedaan om VWS in de oefening te verwerken, dat was fijn. Het leverde geen nieuwe inzichten op, het scenario voor VWS was vooral gericht op antivaxxers (dit keer vanuit (10)(2a)) en het onderuithalen van RIVM.

Belangrijkste trend(s) (ongebruiceerd)

- Het kabinet gaat actief optreden tegen desinformatie bij het beschikbaar komen van het coronavaccin (Kamerbrief Hugo). Minister De Jonge schrijft aan de Tweede Kamer dat experts, verenigd in een denktank, zich gaan richten op het bestrijden van desinformatie op sociale media. Tegelijkertijd wil De Jonge die sociale media ook gebruiken om mensen juist te wijzen op het belang van vaccinatie.

TKN: is ook reeds bekend:

- Nederlandse fact-checks van Nu.nl en AFP gaan de laatste twee weken in op vragen voortkomend uit #ikdoenietmeerme, verkoudheid versus corona, corona test kits, de oorsprong van het virus, het vaccin en beelden van politici die zich niet aan de maatregelen zouden houden.

Narratieven / actualiteiten

To: 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] @minvws.nl

From: 5.1.2e [redacted]

Sent: Wed 8/19/2020 3:44:35 PM

Subject: in vertrouwen: wekelijks overzicht sentiment mbt covid-19 in NL

Received: Wed 8/19/2020 3:44:45 PM

[20200818-DV-LIMC-Weekly Update Desinformatie.pdf](#)

Beste 5.1.2e [redacted]

Heel veel sterkte temidden van alle drukte! En om jouw taak iets te **verlichten** het volgende: ik weet dat jij op social media je best doet om covid-19 complottheorieën te debunken. In de bijlage tref je een interessante wekelijkse **Open Source analyse aan van sentimenten in NL rondom covid-19, inclusief desinformatie**. Gebundeld & overzichtelijk.

Als je dit wekelijks wil ontvangen dan kun je een mail sturen naar 5.1.2e [redacted] [@mindef.nl](mailto:5.1.2e@mindef.nl), Land Information Manoeuvre Center, met het verzoek om voortaan de **LIMC Weekly Update** te krijgen.

NB: dit is uitsluitend bestemd voor medewerkers van een ministerie en het RIVM, ajb *niet* delen met externen.

Met vriendelijke groet / Kind regards,

5.1.2e [redacted]

5.1.2e [redacted]

(10)(2g) [redacted]

Duiding maatschappelijke impact COVID-19

Passages met Willem Engel, viruswaanin en/of viruswaarheid

1. nr. 1 d.d. 7 oktober 2020

Duiding¹

- De polarisatie tussen de voorstanders en de tegenstanders van strengere maatregelen neemt vooral op sociale media toe. Incidenteel vertaalt zich dit in fysieke acties en soms zelfs in (dreigen met) geweld (Wolvega, huisbezoek bij Engel, Staphorst).

¹ De duiding focust op aspecten van de COVID-crisis die de nationale veiligheid en de openbare orde kunnen raken. De duiding kijkt met name naar i. draagvlak voor de maatregelen, ii. maatschappelijk ongenoegen en iii. maatschappelijke ontwrichting. Draagvlak voor de maatregelen besteedt o.a. aandacht voor gepercepeerde legitimiteit en effectiviteit maatregelen, handhaafbaarheid, controversiële onderwerpen, gevoelens van onzekerheid, overeenkomsten en verschillen met maatregelen in omliggende landen. Maatschappelijk ongenoegen richt zich onder andere op anti-overheids sentiment, demonstraties, vertrouwen in overheid, politiek adviesorganen. Maatschappelijke ontwrichting focust o.a. sociaal-maatschappelijke impact van de maatregelen, verstoring dagelijks leven, economische impact maatregelen op de samenleving, impact op reguliere zorg, continuïteit vitale processen. Verspreiding van en ontvankelijkheid voor desinformatie is dwarsdoorsnijdend thema.

Situatiebeeld

- Onvrede is de afgelopen week ook naar buiten gekomen in de vorm van demonstraties. Zo werd er dinsdag op het Haagse Plein opnieuw geprotesteerd tegen de spoedwet. In ongeorganiseerd verband kwamen mensen in opstand naar aanleiding van beperkingen in een Haags zwembad. Commotie (met bedreigingen tot gevolg) ontstond na een TikTok-fimpje van een ouder die te horen had gekregen dat ze haar kind bij de deur van het zwembad moest afzetten. En de voorman van Viruswaarheid kreeg het te verduren. Willem Engel werd zondag bij zijn huis opgewacht en aangevallen die "jij bedreigt mensen, ik ga je kapotmaken" riep. Engel kon zijn huis in vluchten; de man gooide een ruit in en werd aangehouden. Onduidelijk is of een oproep op de extreem-linkse website Indymedia de aanleiding van de belaging was.²

² <https://www.indymedia.nl/node/48442>

Sociale mediabeeld

- Tegenstanders van de coronamaatregelen (actiegroepen als 'Viruswaarheid' en Individuen) delen op sociale media berichten waaruit moet blijken dat Covid-19 niet ernstig is, dat veel mensen de coronamaatregelen negeren en dat de overheid de vrijheid van mensen onnodig inperkt.
- De misvatting dat COVID-19 niet schadelijker of dodelijker is dan seizoensgriep (tevens argument in de dagvaarding van Viruswaanin afgelopen juni) is hardnekkig, en werd dinsdag opnieuw leven ingeblazen door een Tweet en Facebookbericht van president Trump en in de Jensen-show op YouTube.
- Viruswaarheid roept op Facebook op om deze week op het Plein in Den Haag in actie te komen. Het wordt gezien als 'de laatste week dat we in actie kunnen komen tegen de Spoedwet'. Ook andere tegenstanders roepen online op tot actie. Dinsdagavond waren er enkele honderden actievoerders vreedzaam bijeen.⁴ Woensdagochtend hebben zich ook weer tientallen demonstranten verzameld op het Plein.⁵
- De weerstand tegen de coronamaatregelen heeft in de afgelopen weken geleid tot mondelinge of online dreigementen, en soms tot fysieke acties of dreiging. Voorbeelden: doodsbedreigingen aan adres woonzorgcentrum na een oproep door 'Viruswaarheid' op Facebook,⁶ een coronapatiënt die op Facebook reacties krijgt van complotdenkers dat zijn ziekte nep is en hij betaald wordt door de overheid,⁷ het lastig vallen en foto's maken van wachtenden bij een GGD-teststraat door actiegroep 'Demonstratie van het Volk',⁸ intimidatie en bespugen van ziekenhuispersoneel,⁹ de belaging en het filmen (om op sociale media te plaatsen) van politici en journalisten door individuele complotdenkers,¹⁰ actie door een activist van Viruswaanin tegen mondkapjes op een school in Wolvega,¹¹ video van ernstige mishandeling buschauffeur na aanspreken passagier op niet dragen mondkapje massaal gedeeld op Snapchat, Geenstijl en andere sociale media.¹²

12. d.d. 22 september 2020

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 16:00 uur d.d. 21 september 2020 – 16:00 uur d.d. 22 september 2020

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
Nederlanders overleden aan COVID-19	- Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders - Zorg- en onderwijspersoneel met testvoorrang - Een groep BN'ers aangestuurd door Willem Engel	- Algemeen publiek - Politici

13. d.d. 12 oktober 2020

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- Drie personen die zaterdagavond zijn aangehouden na een onaangekondigde demonstratie in Den Haag hebben een gebiedsverbod gekregen. Ze zijn zondag vrijgelaten en zijn tien dagen niet welkom in Den Haag, meldt het OM. Eén van

**BN'ERS RECHT
TEGENOVER
ELKAAR**

WOEDE OM #ikdoenietmeermee

Politieke motivatie

Parket nummer 09/263638-20

Kortom uit het voorgaande volgt dat verdachte als voorzitter van de stichting/actiegroep Viruswaarheid een belangrijke en leidende rol speelt bij het organiseren en deelnemen aan onaangekondigde demonstraties, waarbij verdachte zich niet houdt aan de geldende demonstratieregels noch aan de maatregelen ter bestrijding van het COVID 19 virus.

Er was in de periode waarin de gedragsaanwijzing gold derhalve sprake van een grote vrees voor herhaling voor ernstige verstoring van de openbare orde.

Proportionaliteit en subsidiariteit

Het opleggen van het gebiedsverbod is beperkt tot 10 dagen, omdat in deze periode de spoedwet in de Tweede Kamer zou worden (en ook is) behandeld. De nog aangekondigde demonstraties waren daar mede tegen gericht. De opgelegde gedragsaanwijzing was gelet op het voorgaande noodzakelijk en doeltreffend en derhalve is voldaan aan de vereisten van proportionaliteit en subsidiariteit.

Conclusie

Gelet op het voorgaande verzoek ik u primair om W.C. Engel niet-ontvankelijk te verklaren in het beroep tegen de gedragsaanwijzing. Subsidiair verzoek ik u om het beroep ongegrond te verklaren.

23 oktober 2020,

E.J. Huisman

officier van justitie

Aantijging geweld 21 juni 2020

Parket nummer 09/263638-20

Daarnaast is er in juni 2020 en in de dagen voor 10 oktober 2020 bij onaangekondigde demonstraties herhaaldelijk sprake geweest van ongeregelheden. Op 21 juni 2020 hebben ondanks een demonstratieverbod op en rond het Malieveld grote ongeregelheden plaatsgevonden waarbij 400 personen werden opgehouden en 38 arrestaties zijn verricht. Één van de initiatiefnemers van deze demonstratie was verdachte.

Op 28 juni werd door de actiegroep – destijds nog genaamd Viruswaanin – de oproep gedaan om bananen bij de rechtbanken neer te leggen/op te plakken. Op diezelfde datum hebben ondanks het demonstratieverbod op en rond het Malieveld tevens ongeregelheden in de openbare orde plaatsgevonden, waarbij 37 aanhoudingen zijn verricht.

Ook op 6, 7 en 8 oktober jl. hebben onaangekondigde demonstraties plaatsgevonden op het Plein in Den Haag. Op 7 oktober jl. zijn daarbij 12 aanhoudingen verricht, waaronder J. Pols van de organisatie Viruswaarheid. Op 8 oktober werd ondermeer door verdachte opgeroepen om deel te nemen aan een demonstratie waarbij wordt aangegeven dat deze demonstratie niet wordt kennisgegeven aan de gemeente Den Haag (bijlage 5 p-v bevindingen aanvullend dossier). Verdachte Engel was ook tijdens deze demonstratie aanwezig waarbij uiteindelijk 80 arrestaties zijn verricht.

Kortom uit het voorgaande volgt dat verdachte als voorzitter van de stichting/actiegroep Viruswaarheid een belangrijke en leidende rol speelt bij het organiseren en deelnemen aan onaangekondigde demonstraties, waarbij verdachte zich niet houdt aan de geldende demonstratieregels noch aan de maatregelen ter bestrijding van het COVID 19 virus.

anti-overheidsdenken

2. nr. 2 d.d. 13 oktober 2020

Maatschappelijk ongenoegen

- Tegenstanders van de maatregelen en de 'spoedwet' demonstreerden de afgelopen dagen meermalen, met tientallen tot enkele honderden personen op het Plein in Den Haag, onder aanvoering van Viruswaarheid. Tientallen actievoerders opgepakt. Drie vooraanstaande demonstranten, waaronder Willem Engel, hebben een gebiedsverbod voor Den Haag voor 10 dagen gekregen, wegens overtreding van de Wet op openbare manifestatie en opruling.
- Volgens dagblad Trouw zegt Willem Engel vijftig 'verzetsgroepen' gemobiliseerd te hebben, onder meer op de Antillen. Eind oktober gaat Viruswaarheid met Belgische en Duitse equivalenten protesteren in Brussel, centrum van 'de Europese superstaat'.
- Viruswaarheid deelt een tweet waarin de rol van de NCTV ter discussie wordt gesteld bij het kabinetsoverleg. Het wordt gezien als een 'dieptepunt' om tegenstanders monddood te maken.⁵ Anderen stellen dat het goed is om te weten dat de NCTV deze 'wappies' in de gaten houdt. Ze verwijzen daarbij naar Nieuwsuur.⁶

Maatschappelijke ontwrichting

- Viruswaarheid en andere tegenstanders promoten op hun sociale media diverse online petitie. Behalve een petitie tegen de spoedwet, ligt de focus ook op een petitie die oproept om de maatregelen op kinderdagverblijven, basisscholen en middelbare scholen per direct te stoppen. De maatregelen worden als 'beschadigend' gezien voor de sociale en emotionele ontwikkeling van kinderen. Ook raden tegenstanders op sociale media mondkapjes en *social distancing* ten zeerste af.⁷ Deze geluiden, net als het delen van nepnieuws, ondermijnen het draagvlak voor maatregelen en leiden tot verwarring.

⁵ <https://twitter.com/5.1.2e>

⁶ <https://twitter.com/5.1.2e> <https://nos.nl/artikel/2350846-dreigtelefoontjes-en-intimidatie-zorgpersoneel-verzet-tegen-coronaregels-woordt-grimmiger.html>

⁷ Zie bijvoorbeeld de Facebookpagina van Viruswaarheid en diverse uitzendingen van individuele tegenstanders op Twitter..

**MOET JE JE
NIET SCHAMEN
ALS D66 LID?**

**ALS ZE VOOR
DE SPOEDWET
STEMMEN?**

#STOPDESPOEDWET

Maatschappelijk ongenoegen

- Er is sprake van Internationale samenwerking onder protestgroepen, leden van o.a. Viruswaarheid en de Duitse actiegroep Querdenken spreken elkaar wekelijks om informatie en ideeën voor acties uit te wisselen.

5. nr. 5 d.d. 26 oktober 2020

Maatschappelijk ongenoegen

- Op sociale media zijn eerste haarscheurtjes waargenomen in de samenwerking tussen verschillende actiegroepen. Aanleiding is een KVK-ultreksel van Viruswaarheid (toen nog bekend onder de naam Viruswaanzin) die op sociale media circuleert. Daarop is te zien dat het initiatief van Willem Engel in januari 2020 is opgericht. Critici zien hierin bewijs dat Engel door de Nederlandse overheid wordt ingezet als 'gecontroleerde oppositie' waar het Covid-19-virus in januari volgens hen nog nauwelijks voet aan de grond had in Nederland.
- Op sociale media kreeg 5.1.2e de nodige kritiek voor zijn interview met Willem Engel in de 5.1.2e op donderdag 22 oktober. Velen vinden het onverstandig dat 5.1.2e Engel een podium heeft gegeven om zijn denkbeelden te verspreiden. Via Twitter wordt geopperd om een tv-reclame campagne tegen Willem Engel te starten.

De volgende twee berichten zijn niet in het overzicht opgenomen, maar wel als concepttekst opgesteld:

Zondag 25 oktober demonstratie in Brussel bij Station Noord. Leden van Viruswaarheid waaronder voorman Engel aanwezig. Naar eigen zeggen 600-700 aanwezigen. Uit berichtgeving op onder andere Telegram blijkt dat twee Nederlanders na afloop van de demonstratie zijn opgepakt maar ondertussen zijn vrijgelaten. ¶

WOESTE STERREN EN OPHEF

Giel Beelen onder vuur na interview met Willem Engel

Giel Beelen ligt onder vuur vanwege een radio-interview met Willem Engel, voorman van de beweging Viruswaarheid. Veel mensen vinden het schandalig dat de dj hem een podium geeft en vooral de wijze waarop. Dat is te volgen op Twitter. De manier waarop Giel het gesprek aanprijst schiet bij veel mensen in het verkeerde keelgat. "Vandaag met live-gast Willem Engel in de studio", kondigt de NPO Radio 2-ster aan. "Hij reageert op de censuur van Lange Frans en de Koning."

22 oktober 2020, 11:15

Journalist **Jan Kuitenbrouwer** vindt het belachelijk dat Giel hier spreekt over censuur. "Strooi toch niet zo achteloos met zo'n zwaar begrip. En het uitnodigen van die kwaadaardige malloot Engel is een belachelijk idee."

Sterjournalist **Nick Kivits**: "Als je het verschil niet weet tussen censuur en het schenden van gebruiksvoorwaarden waar Frans zélf mee akkoord is gegaan moet je misschien gewoon even je mons

2 nov 2020

14. d.d. 2 november 2020

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Wat doen of laten getroffen en betrokkenen?

- Volgens de Volkskrant hebben ‘virusontkenners en andere coronasceptici’ een steunactie voor zorgmedewerkers gekaapt. Het gaat om een campagne van Artsenfederatie KNMG. De campagne roept alle Nederlanders op steun te betuigen aan de mensen in de zorg. Tegenstanders van de coronamaatregelen hebben zondag de campagne-hashtag van de dokters – #ditismijnzorg – echter gebruikt voor hun eigen ‘(complot)boodschappen’. De tegencampagne heeft het beeldmerk van de artsen overgenomen in eigen posters met daarop teksten zoals: ‘Waarom is de regering er niet voor ons?’, ‘Zullen mijn kinderen nog wel een leuke toekomst hebben?’ en ‘Al het geld naar de grote bedrijven?’ Met daarbij iedere keer de vermelding: #ditismijnzorg. Het gevolg: de hashtag was zondagavond al trending op Twitter, nog voordat de artsencampagne van start was gegaan. De tegenactie werd in gang gezet door een rondzingend WhatsApp-bericht, dat onder meer van Viruswaarheid-oprichter Willem Engel zou komen. Daarin wordt niet alleen opgeroepen tot het kapen van de hashtag, maar worden ook onwaarheden verkondigd. Zo zou het bij de artsenoproep om een ‘overheids campagne’ met ‘300 duizend euro belastinggeld’ gaan. De Artsenfederatie benadrukt dat het om veel minder en bovendien eigen geld gaat, bijdragen van dokters dus. Willem Engel van Viruswaarheid ontkent desgevraagd achter de tegenactie te zitten, maar zegt het wel een goede stunt te vinden. De laatste 48 uur is #ditismijnzorg in Nederland trending topic nr. 1 op Twitter.

KUNNEN WE STRAKS NOG WEL NORMAAL LEVEN?

#DITISMIJNZORG

Experts/Ambassadeurs - inventarisatie

- S.1.2a S.1.2a Hebben advies geschreven, ook 1 over desinformatie.
- S.1.2a S.1.2a Wat zijn beleidsinstrument om in te zetten rond desinfo/vaccin
- S.1.2a – S.1.2a
- S.1.2a – vaccalliantie
- S.1.2a
- S.1.2a Google/Youtube
- S.1.2a – Facebook (wat kunnen zij doen, om het algoritme te verwijderen bijv.)
- S.1.2a van PG heeft hem gesproken over wat de aanpak is van FB.
- Twitter-contact
- KNMG – hebben zich gemeld, willen ondersteunen, hebben samenwerkingsverband, gekoppeld aan RIVM, S.1.2a S.1.2a

17 december 2020

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Wat doen of laten getroffen en betrokkenen?

- Zo'n honderd demonstranten van **Viruswaarheid** staan donderdagochtend tegenover de Tweede Kamer lawaai te maken met fluitjes, potten en pannen. Ze willen dat 'het regime' aftreedt en zich moet verantwoorden voor 'een tribunaal', aldus Viruswaarheid-voorman Willem Engel.

Volgen zij onze gedragsadviezen (handelingsperspectieven) op?

16. nr. 19 d.d. 1 februari 2021

Maatschappelijk ongenoegen

- Willem Engel verkondigd op zijn sociale media kanalen dat hij 'signalen' heeft ontvangen dat er binnenkort verstandelijk gehandicapten het Moderna-vaccin ontvangen. Hij noemt dit 'onwettig'. Daarnaast roept hij op om WOB-verzoeken bij de NCTV in te dienen.
- 5.1.2e heeft een nummer 5.1.2e waarin 5.1.2e ageert tegen de coronamaatregelen. Ook Willem Engel maakt zijn opwachting in de videoclip. 5.1.2e wenste Geert Wilders in het verleden een nekschot toe en werd in 2019 veroordeeld voor smaad en laster. De video is in twee dagen tijd 20 duizend keer bekeken.

17. nr. 20 d.d. 8 februari 2021

Duiding

- De openbare ordeverstoringen van eind januari ten spijt, zijn de fysieke uitingen van maatschappelijk ongenoegen relatief beperkt. Ook andere actievormen kunnen echter intimiderend, bedreigend en mogelijk disruptief zijn. Bijvoorbeeld de brieven van Viruswaarheid aan scholen (overeenkomstig hun brieven aan duizenden huisartsen medio januari, zie Duiding Maatschappelijke Impact COVID-19 nr. 17) of intimiderende telefoontjes van complotdenkers naar het UMCG. Het kan het ertoe leiden dat betrokken personen minder vrijelijk hun ambt of beroep kunnen uitvoeren.

Artsenbrief aangaande vaccinatie

Aan: De weledelgeleerde heer / vrouwe

Van: bezorgde huisartsen, artsen en medisch specialisten

d.d. 5/1/2021

Betreft: Pfizer-BioNTech COVID-19-vaccin en Moderna mRNA-1273 vaccin

Beste collega (huis) arts,

Wij zijn van de stichting Viruswaarheid. Deze stichting bestaat uit een groep bezorgde (huis) artsen, micro / moleculair biologen en juristen, die de belangen van de burgers voorop stellen.

Op dit moment zijn wij in een fase gekomen dat het vaccineren tegen Covid-19 in Nederland wordt uitgerold en u zult de komende tijd dan ook starten met vaccineren. Onze mening is dat er onvoldoende rekening gehouden wordt met de mogelijke gevolgen. En wij willen u erop wijzen dat u ten alle tijde aansprakelijk gesteld kan worden indien zou blijken dat u onvolledige informatie heeft verschaft aan uw patiënten/ingeschrevenen voorafgaande aan de injectie. Deze vaccins maken gebruik van gentechnologie en vallen daarmee onder genterapie strikt gesproken. De tijdelijke toekenning van een handelsvergunning onder voorwaarde is geen volledige goedkeuring of toegang tot de Nederlandse markt, maar is aan strikte voorwaarden gebonden.

Uiteraard bent u op de hoogte van de volgende artikelen uit de geneesmiddelenwet en overige informatie.

Maar omdat wij onze (acute) zorgen kenbaar willen maken aan u hebben wij deze hieronder voor u uitgelicht:

Maatschappelijk ongenoegen

- Viruswaarheid doet onderzoek naar de effectiviteit van de PCR-test. Daartoe zoekt het initiatief mensen die recentelijk positief testen. Viruswaarheid schrijft op haar sociale media pagina's dat de PCR-test een instrument is dat op 'een frauduleuze manier wordt ingezet' en wil dat middels eigen onderzoek aantonen.
- Viruswaarheid spant een kort geding aan tegen de avondklok. Het initiatief schrijft dat de Nederlandse regering met het uitroepen van een beperkte noodtoestand zich verder begeeft op het pad van een totalitaire staat. Eerder spande Viruswaarheid kort gedingen aan over onder meer de rechtmatigheid van de coronamaatregelen, een tijdelijke mondkapjesplicht, het gebruik van de PCR-test en de overheidscommunicatie over COVID-19.
- Op sociale media wordt de brief gedeeld die Viruswaarheid naar schooldirecteuren heeft gestuurd. De brief wordt gezien als intimiderend en bedreigend; een directeur van een basisschool in Boxtel overweegt aangifte te doen. De brief gaat over artikelen in de grondwet, de Wet op de geneeskundige behandelovereenkomst en strafrechtelijke vervolging. Viruswaarheid wijst op de mogelijkheid van een veroordeling door de rechter wegens discriminatie en aansprakelijkheidsstelling voor lichamelijke en geestelijke schade. Willem Engel tweet dat 'Potentiële kindermishandelaars' op de hoogte zijn gesteld 'van hun mogelijk strafbare gedrag', met verwijzing naar de brief. Viruswaarheid biedt op haar website modelbrieven aan.
- Net als in oktober circuleren er oproepen op sociale media om leden van de Eerste Kamer via e-mail te benaderen. Inzet is een nieuw wetsvoorstel waarover eind februari gestemd gaat worden en dat gaat over de bevoegdheden van de politie. Tegenstanders vrezen dat de politie daardoor fors ruimere bevoegdheden krijgt om geweldsmiddelen in te zetten.
- Deze week was korte tijd de hashtag #StopWillemEngel trending op Twitter in het Nederlandse taalgebied. Hierin wordt onder andere het Openbaar Ministerie opgeroepen om Engel te vervolgen.

18. nr. 21 d.d. 15 februari 2021

Maatschappelijk ongenoegen

- Willem Engel deed op 11 februari via sociale media videoverslag van een rechtszaak van Viruswaarheid tegen de Nederlandse staat. De inzet van het kort geding was de avondklok. Engel vertelt in de video dat er diezelfde dag nog twee andere rechtszaken zijn behandeld. In het verleden spande de actiegroep meerdere kort gedingen aan, onder meer over de rechtmatigheid van de coronamaatregelen, een tijdelijke mondkapjesplicht, het gebruik van de PCR-test en de overheidscommunicatie over COVID-19. In het weekend zijn op YouTube twee video's gepubliceerd van het kort geding.

Mediabeeld uitspraak hooggerechtshof avondklok

26-02-2021 10:00 – 14:00 uur

Conclusies

- Vrijwel alle landelijke media berichten over de uitspraak. Toch is de media-aandacht relatief beperkt: de discussie over het al dan niet openen van terrassen krijgt meer aandacht.
- Media schrijven vooral samenvattend over de uitspraak van het hooggerechtshof en blikken veelal terug op het kort geding. Ook wordt benoemd dat de uitspraak geen gevolgen heeft voor de avondklok, omdat de spoedwet hiervoor al was aangenomen.
- De uitspraak van het hooggerechtshof wordt vooral omschreven als een overwinning voor het kabinet. De Telegraaf kopt juist over een nederlaag van Viruswaarheid.
- AD en NOS voegen een korte reactie van minister Grapperhaus toe in hun artikelen.
- Trouw schrijft dat het kort geding voor chaos zorgde rondom de avondklok en merkt op dat politici van reces moesten komen om te stemmen over de spoedwet.
- Viruswaarheid noemt de uitspraak van het hooggerechtshof 'teleurstellend maar niet onverwacht'. Jurist Pols en voorman Engel spreken van een mensenrechtenschending. O.a. NOS plaatst een bericht over de reactie van de groep, die heeft aangekondigd in cassatie te gaan.
- Op Twitter wordt door veel mensen opgelucht gereageerd. Zo stellen Twitteraars dat de grens hier getrokken wordt over onwaarheden in de media, en wordt de uitspraak gekarakteriseerd als nederlaag voor 'viruswappes'.
- Er is echter ook een groep Twitteraars die impliceert dat deze uitspraak te verwachten viel, vaak vergezeld van commentaar over de onafhankelijkheid van de rechtspraak in Nederland.

TWEETS INVLOEDRIJKE PERSONEN

Rijksoverheid

Tweede Kamerlid Geert Wilders (844k volgers)

Afb. **Geert Wilders** @geertwilderspvv · 26m
Ik sta hier voor de vrijheid, ik ben hem zelf kwijt en ik weet hoe dat is en ik accepteer niet dat wij onnodig de avondklok invoeren.

#avondklokdebat #avondklok
#coronadebat #corona #Wilders

Afbeelding

73 173 593

Opiniemaker Jan Roos (134k volgers)

Afbeelding **Jan Roos** @LavieJanRoos · 3h
Zijn al akkoord. Moelijk doen voor de bühne.

floor bremer @floorbremer · 3h
Jetten (D66): mijn fractie worstelt met de avondklok. Daarom nog veel vragen voor kabinet. #coronadebat

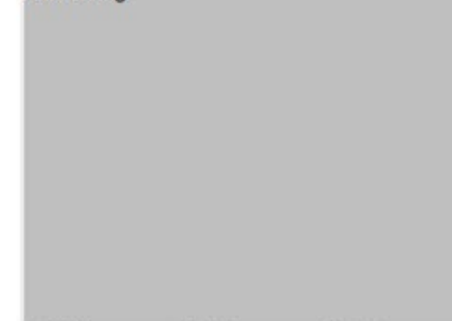
27 62 396

Thierry Baudet (244k volgers)

Afbeelding **Thierry Baudet** @thierrybaudet · 25m
Dit gaan we toch niet meer accepteren? Herstel de democratie. Stem #FVD op 17 maart.

Forum voor Democratie @fvdemocratie · 44m
"U kunt ons niet meer wegsturen, als kabinet. Dus strikt genomen hebben we nu meer macht dan vóór vorige week vrijdag, geintje. Maar in ieder geintje zit een seintje. Dit is de arce Macht. #Ruttedoctrine #avondklok

Afbeelding

76 134 357

Reacties Twitter

- De Telegraaf-journalist Saskia Belleman schrijft in enkele tweets over de uitspraak van het hoogerechtshof.
- Floor Bremer van RTL Nieuws meldt op Twitter dat minister Grapperhaus 'blij' dat de rechter de juridische basis voor de avondklok heeft goedgekeurd.
- Op Twitter wordt door veel voorstanders van de avondklok gereageerd. Zij geven aan opgelucht te zijn, en te vertrouwen in de rechtsstaat en politiek. Ook vinden zij dat de grens hier getrokken wordt over onwaarheden in de media.
- Een deel van de reacties op Twitter impliceert echter dat deze uitspraak te verwachten viel, vaak vergezeld van commentaar over de onafhankelijkheid van de rechtspraak in Nederland.
- De discussie online wordt voornamelijk gevoerd door onbekende accounts. Er zijn ook nog geen reacties van Kamerleden te zien.

Reactie Viruswaarheid

- Viruswaarheid noemt het oordeel van het gerechtshof over de avondklok "teleurstellend maar niet onverwacht", meldt NOS. Jurist Jeroen Pols noemde het arrest "het einde van de rechtsorde" en spreekt net als Engel van een 'mensenrechten worden op ongekeerde manier opzijgeschoven.' NOS vermeldt dat de actiegroep in cassatie gaat tegen de uitspraak.
- De Telegraaf post een video van Willem Engel die telefonisch te horen krijgt over de uitspraak van het hoogerechtshof.
- RTL Nieuws publiceert een fragment van de persconferentie van Viruswaarheid.

De volgende nieuwsberichten zijn verschenen naar aanleiding van de berichtgeving over de avondklok en het Kamerdebat.

- NU.nl: [Rutte: Aanvang avondklok kan niet later dan 21.00 uur](#)
- NOS: [Rutte: avondklok misschien iets later, maar niet na 21.00 uur](#)
- NOS: [Jetten in debat: wij worstelen met avondklok](#)
- Volkskrant: [Uitzondering op de avondklok daklozen mogen zonder briefje in de kou op straat slapen](#)
- De Telegraaf: [Compromis in de maak voor latere avondklok](#)
- De Telegraaf: ['Signalen dat jongeren zich gaan afzetten tegen regels'](#)
- NRC: [De kamer debatteert over de coronamaatregelen](#)
- AD.nl: [Zorgen om mentale gezondheid bij avondklok: 'De boel wordt thuis op spanning gezet'](#)
- RTL Nieuws: [Premier Rutte blijft erbij: avondklok moet tussen 20 en 21 uur ingaan](#)
- RTL Nieuws: [Ministers geven voorbeeld bij avondklok: niet meer fysiek in talkshows](#)
- Het Parool: [D66 en GroenLinks hintten op avondklok met latere ingangstijd](#)
- Trouw: [Is het wel terecht dat we zo kritisch zijn over de avondklok?](#)
- Elsevier: [Gaat de avondklok er komen? De Tweede Kamer beslist vandaag](#)
- RTVUtrecht: [Avondklok zet extra druk op families en gezinnen: 'Draak van een maatregel'](#)
- RTVNoord: [Avondklok en beperkt bezoek: welke gevolgen heeft het voor jou?](#)
- Rijnmond: [Gommers over avondklok: 'Je moet zorgen dat de verspreiding van het virus onder mensen stopt'](#)
- Reformatorisch Dagblad: [Rutte: Avondklok moet tussen 20.00 en 21.00 ingaan](#)

TOP 5 SOCIAL MEDIA BERICHTEN (WEERGAVEN)

NU.nl @NU.nl

1.553.894 volgers - 792,7 invloed

Latere start avondklok kan D66 over de streep trekken: <https://t.co/9okznVgc4I>

twitter.com Views: 1.553.894 Discussie (101)

NU.nl @NU.nl

1.553.862 volgers - 783,9 invloed

Livestream | Kamer debatteert over avondklok: <https://t.co/5hTmRZYS0P>

twitter.com Views: 1.553.862 Discussie (12)

NOS @NOS

1.218.742 volgers - 4.750,3 invloed

Rutte: avondklok misschien iets later, maar niet na 21.00 uur <https://t.co/j6AmpPfA1v>

twitter.com Views: 1.218.742 Discussie (70)

NOS @NOS

1.218.685 volgers - 4.707,2 invloed

Jetten in debat: wij worstelen met avondklok <https://t.co/AGuHmbPwIP>

twitter.com Views: 1.218.685 Discussie (152)

NOS

Een dag later dan gepland begint vanochtend het coronadebat in de Tweede Kamer. Het belangrijkste punt is of er gaat worden ingestemd met de voorgenomen avondklok, zoals voorgesteld door demissionair premier Rutte en minister De Jonge.

www.facebook.com Views: 924.094 Discussie (501)

(CPB), (INKC), (AA),
 (SCP) SZW), EZK),
 J&V),
 J&V, vz), BZK),
 NCTV), VWS), AZ),
 (secretaris), (plv.secretaris).
 PBL.

ezig

Opening en mededelingen

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

In het

bewindspersonenoverleg Covid-19 van vrijdag 15 januari 2021 wordt de exacte besluitvormingsroute voor het al dan niet instellen van een avondklok besproken. Naar verwachting vindt er op maandag 18 januari 2021 een bewindspersonenoverleg Covid-19 en een extra Ministeriële Commissie Covid-19 (MCC-19) plaats. Er moet nog nader worden gezien wanneer een eventueel debat met de Tweede Kamer en een persconferentie zou kunnen plaatsvinden. Wanneer wordt besloten tot een avondklok kan deze naar verwachting eind volgende week ingaan.

EZK informeert of deze besluitvormingsroute ook wordt gevolgd wanneer er geen eenduidig – of eventueel negatief – OMT-advies ten aanzien van het instellen van een avondklok volgt. De voorzitter geeft aan dat dit in de loop van het weekeinde zal moeten worden gezien.

Bundeling vragen invoering avondklok

Datum
15 januari 2021

LOT-C

Landelijk Operationeel Team Corona

- Wie bepaalt de lijn van ontheffing en wat is daarvoor nodig?
- Eenduidigheid
- Vraag is of avondklok werkt.

Beperking openingstijden winkels zorgt voor minder spreiding

Weerstand: wat is de communicatiestrategie? Want:

- Ontspanningsmogelijkheden (bijvoorbeeld buitensport) wordt ook beperkt: fysieke en mentale gezondheid
- Bezoekmogelijkheden ouderen en eenzamen beperkt
- Kijk goed welke issues bij buurlanden zijn gesignaleerd.

Handhaving:

- Hoe toezicht houden en handhaven?
- Hoe toon je aan dat je wel buiten mag zijn, standaardbriefjes?
- Wie geeft uit?

Branches die geraakt worden:

- Detailhandel
- Sport
- Mobiliteit / OV

Mobiliteit waarborgen voor cruciale beroepen

Verplaatsingen verschuiven van avond naar overdag

Damage control

DUIDING

Rijksoverheid

- Media en social media worden zoals verwacht totaal **gedomineerd door de verkiezingen**. Het beeld dat ontstaat is dat de stembusgang **zonder grote problemen** is verlopen, met een opkomst van rond de 80%. Dat leidt ertoe dat 's avonds veel mensen hun gelijk komen halen bij een tweet van Maurice de Hond, die 's ochtends een 'lage opkomst' voorspelde. Uit krantenreportages blijkt dat het tellen van briefstemmen soepeler is gegaan na Ollongren's ingreep, volgens ANP is tot nu toe 0,2% van de getelde stemmen ongeldig.
- Op sociale media komen vooral vaak foto's langs van **lange '1,5m-rijen'** bij stembureaus, onder meer in Rotterdam en Tilburg bleven stembureaus iets langer open. Ook meegenomen **stempotloden** waren online populair, een deel wordt al op Marktplaats aangeboden. Een verwijderde mondkapjesweigeraar in Rheden was een zeldzaam excus. Desondanks spreekt Engel (Viruswaarheid) op Facebook zonder argumentatie van 'fraude', evenals wat marginale accounts op Twitter.

7. d.d. 18 maart 2021 09.30 uur

DUIDING

Rijksoverheid

- Op sociale media komen vooral vaak foto's langs van **lange '1,5m-rijen'** bij stembureaus, onder meer in Rotterdam en Tilburg bleven stembureaus iets langer open. Ook meegenomen **stempotloden** waren online populair, een deel wordt al op Marktplaats aangeboden. Een verwijderde mondkapjesweigeraar in Rheden was een zeldzaam excus. Desondanks spreekt Engel (Viruswaarheid) op Facebook zonder argumentatie van 'fraude', evenals wat marginale accounts op Twitter.

Aangifte 13 maart

Haarlem

De originele inleveringen voor de regio Haarlem zijn volledig bij de stapel van Lijst 33 (VSN van Bas Filippini) terecht gekomen.

Wij hebben hier getuigen van: Andy Giessen die deze verklaringen heeft ingeleverd en heeft deze overgedragen ter inlevering.

Den Haag

A. In een meegegeven overzicht werd duidelijk aangegeven dat wij 29 exemplaren hadden die goed waren gekeurd.

Er hoefde dus nog maar 1 inlevering plaats te vinden. Wij hebben 6 extra exemplaren ingeleverd.

Geen van die extra exemplaren zijn toegevoegd aan de inlevering en ONTBREKEN volledig.

B. Ook een eerder ingediend exemplaar van een van onze kieslijst kandidaten: Lisa van Archipel ontbreekt volledig.

C. Verder is het onduidelijk waarom 15 aangetroffen ondersteuning ongeldig zijn verklaard.

Amsterdam

De persoon Eier is bij Lijst 30 afgekeurd en bij Lijst33 goedgekeurd.

Er zijn 33 ondersteuningsverklaringen afgekeurd zonder opgaaf van redenen!

Wij dachten dat het hier om een origineel + kopie ging (hetgeen onterecht als dubbel ingeleverd wordt beschouwd door de kiesraad) maar dat is niet het geval.

Lelystad

Op 1 februari werden 18 originele exemplaren ingeleverd.

Op het proces verbaal werd duidelijk gemaakt dat Lelystad net als vrijwel alle andere districten (behalve Den Haag en Amsterdam) compleet waren.

Vervolgens heeft Lijst33 deze zelfde exemplaren, waarvan ook een digitaal exemplaar beschikbaar werd gesteld voor de zekerheid, door Lijst33 ingeleverd.

De eerder ingeleverde originelen zijn, doordat deze exemplaren als een EXTRA inlevering werden beschouwd, ongeldig verklaard.

Dit is nooit aan Lijst30 medegedeeld waardoor wij te goede trouw alleen de tekorten in Den Haag en Amsterdam hebben aangevuld.

Verzuim termijn

Zoals reeds onder punt 4 aangegeven is er op 2 februari duidelijk aangegeven in het proces verbaal dat de kieskringen Den Haag, Amsterdam en Bonaire niet waren goedgekeurd.

In het proces verbaal van 5 februari, na de extra inleveringen, is er ineens sprake van een tekort in Den Haag, Amsterdam, Bonaire en in Groningen, Leeuwarden, Lelystad, Haarlem, Amsterdam, Utrecht, Den Haag.

Beoordeling

Met inachtneming van de door u gegeven beschrijving van de feiten en omstandigheden en de mij ter beschikking staande stukken, ben ik van oordeel dat hierin geen begin van bewijs valt te ontwaren voor het strafbare feit 'fraude' in de zin van artikel 326 van het Wetboek van Strafrecht. Hiertoe overweeg ik als volgt.

Voor het strafbare feit 'fraude', is vereist dat de desbetreffende persoon of instantie het oogmerk heeft gehad zich wederrechtelijk te bevoordelen door het aannemen van een valse naam, een valse hoedanigheid of door listige kunstgrepen. Dat betekent dat moet kunnen worden aangetoond dat de Kiesraad het oogmerk moet hebben gehad zichzelf wederrechtelijk te bevoordelen.

Uit het door u meegestuurde verweer van de Kiesraad blijkt dat zij zich op het standpunt stellen dat zij met het (later) afkeuren van de kieslijsten in de desbetreffende acht kieskringen juist de Kieswet hebben opgevolgd. Voorts is mij gebleken, dat de Raad van State in haar uitspraak van 16 februari 2021 al tot dit oordeel is gekomen. Om die reden heeft de Raad van State uw bezwaren hieromtrent ongegrond verklaard. Nu u verder geen nieuwe feiten of omstandigheden benoemt in uw aangifte, kan niet worden geconcludeerd dat de Kiesraad wederechtelijk heeft gehandeld.

Beslissing

Gelet op het hiervoor overwogene, is er geen sprake van een strafbaar feit en zie ik geen aanleiding uw aangifte jegens de Kiesraad (verder) te onderzoeken.

Mocht u het niet eens zijn met mijn beslissing om niet (verder) vervolgen van deze zaak, dan kunt u zich beklagen bij het Gerechtshof te Den Haag, postbus 20302, 2500 Den Haag, ingevolge artikel 12 van het Wetboek van Strafvordering.

Bij de correspondentie over uw zaak raad ik u aan een kopie van deze brief bij te voegen

Ik vertrouw erop u hiermee afdoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Media spin

NIEUWSOVERZICHT

Rijksoverheid

- NU.nl: Willem Engel moest tweet over voetballer [REDACTED] verwijderen van Twitter
- NU.nl: Mensen geboren in 1995 en 1996 kunnen coronaprik inplannen
- NOS: Corona 'rampzalig' voor vrijwilligerswerk
- Metro: OMT-leden en politici willen ook van mondkapjes af
- NOS: Marokko opent grenzen voor reizigers, maar er zijn nog veel vragen
- Geenstijl: Hugo: 'Coronapaspoort toch niet zo tijdelijk'
- Kassa: Sdu nog steeds overweldigd door vraag naar gele boekjes
- Tubantia: [REDACTED] overleed na haar vaccinatie: 'Neem ons verhaal serieus, scheep ons niet zomaar af'
- BNR: 'ONGEBRUIKTE TESTCAPACITEIT KOST HALF MILJOEN PER DAG'
- BNR: CORONAPASPOORT MOGELIJK OOK NA ZOMER NOG NODIG
- AD: Willem Engel moest van Twitter bericht over [REDACTED] verwijderen
- FTM: Ongebruikte capaciteit 'testen voor toegang' kost belastingbetaler bijna half miljoen per dag
- NH Nieuws: De Peiling: Schaf de mondkapjesplicht per direct af
- Gelderlander: We moeten zo snel mogelijk van de mondkapjes af
- Parool: Aantal positieve tests afgelopen week 38 procent lager
- Trouw: Bied jongeren gratis antistoffenbloedtest aan
- Telegraaf: coronabesmettingen in negen maanden, intensive cares lopen verder leeg
- Telegraaf: Welk corona-bewijs heb je op vakantie nodig? Van het 'gele boekje' tot een Passenger Locator Form
- WNL: Eerder kappen met mondkapjes? 'Blijft het zichtbare symbool dat er echt iets aan de hand is'

beschadigen

30. nr. 40 d.d. 4 juni 2021

Maatschappelijk ongenoegen

- Op het bericht dat Willem Engel 50.000 euro aan Viruswaarheid-donaties gebruikte voor een stuk grond in Spanje wordt verdeeld gereageerd. Het merendeel van de reacties stelt dat dit (uiteindelijk) te verwachten was van 'zo'n soort organisatie', terwijl de 'harde kern' van Corona-ontkenners en -relatieveerders dit bericht wegzetten als bewuste desinformatie vanuit de 'mainstream media' om Viruswaarheid in een kwaad daglicht te zetten. Bovenstaande onderstreept de niet-wankelende steun van de achterban van Viruswaarheid, zelfs bij negatieve berichtgeving omtrent de organisatie, tegenover hun frontman en organisatie.

31. nr. 41 d.d. 7 juni 2021

Maatschappelijk ongenoegen

- Op het bericht dat Willem Engel 50.000 euro aan Viruswaarheid-donaties gebruikte voor een stuk grond in Spanje wordt verdeeld gereageerd. Het merendeel van de reacties stelt dat dit (uiteindelijk) te verwachten was van 'zo'n soort organisatie', terwijl de 'harde kern' van Corona-ontkenners en -relatieveerders dit bericht wegzetten als bewuste desinformatie vanuit de 'mainstream media' om Viruswaarheid in een kwaad daglicht te zetten. Bovenstaande onderstreept de niet-wankelende steun van de achterban van Viruswaarheid, zelfs bij negatieve berichtgeving omtrent de organisatie, tegenover hun frontman en organisatie.

OM uitingen

OM

OM Functioneel Parket @FP_OM · Oct 27, 2021

Het OM is een onderzoek gestart naar de Stichting Viruswaarheid van activist Willem Engel. Dit is o.a. gericht op de 50.000 euro aan donatiegelden die Engel heeft gebruikt voor de aankoop van een stuk grond in Spanje, wat in strijd is met de statuten.

nrc.nl

Onderzoek naar donaties Stichting Viruswaarheid
Het Openbaar Ministerie onderzoekt Stichting
Viruswaarheid van activist Willem Engel. Volgens ...

20

74

162

Willem Engel @dancalegria · Oct 27, 2021

Replying to @FP_OM

Natuurlijk zal ik aangifte doen van laster en smaad en oneigenlijk gebruik van bevoegdheid. 1. als er een onderzoek nodig is, hoe kan je dan nu al vast stellen dat het niet conform de statuten is? Juist, dit is misbruik van bevoegdheden. T

Volkskrant.nl, 27 juni 2021

- Media update J&V: 'Willem Engel zondag op manifestatie in Eindhoven; burgemeester stelt cameratoezicht in', AD, 23 juli 2021
  - (...) staat met zijn Forumland – o ironie – dicht bij zijn tegenstanders, Volkskrant.nl, 30 juli 2021
  - Media update J&V: 'GGD Hollands Midden doet aangifte tegen Willem Engel om bedreiging', RTL nieuws, 5 augustus 2021
  - 'GGD Hollands Midden doet aangifte na tweet Willem Engel', Noordhollands Dagblad, 6 augustus 2021
  - Media update J&V: 'Strafrechtelijk kan de GGD niet veel tegen oproepen Willem Engel', Trouw, 6 augustus 2021
  - 'De term "wappie" schakelt andere perspectieven te makkelijk uit', NRC Handelsblad, 10 augustus 2021
  - 'Rechtszaak tussen coronacriticus Willem Engel en (...) draait om de vraag: hoe is dit mogelijk?', Volkskrant.nl, 11 augustus 2021
  - 'Mogen banken complotdenkers als Willem Engel zomaar blokkeren?', Trouw.nl, 18 augustus 2021
  - "'Wij geven tegengas;" Wie zijn die mensen die de straat opgaan tegen coronamaatregelen en
-

3. d.d. 18 maart 2022

VOORUITBLIK

- Willem Engel wordt voorgeleid aan de rechter-commissaris. Engel werd woensdagochtend opgepakt in Rotterdam wegens opruiing
- 10:00 - Hoge Raad doet uitspraak in het cassatieberoep in de zaak die de actiegroep Viruswaarheid vorig jaar februari had aangespannen tegen de Nederlandse staat vanwege de avondklok

10 mei 2022:

'Raad van State: maak intimidatie door 'doxing' strafbaar', De Volkskrant, 9 mei 2022.

Begin dit jaar werd (...) nog slachtoffer van doxing toen corona-activist Willem Engel (...) op Twitter publiceerde. De informatie ging mogelijk al langer online rond, een paar dagen daarvoor had er al een man met een brandende fakkel voor het huis van (...) gestaan. (...) deed aangifte, hoewel de nieuwe wet nog niet in werking is getreden. Engel ontkende dat zijn tweet intimiderend bedoeld was.

Twitter blokkeert Willem Engel

Door ONZE REDACTIE
11 jan. 2022 in BINNENLAND

Lees voor

DEN HAAG - Twee Twitteraccounts van Viruswaarheid-voorman Willem Engel zijn dinsdag opgeschort.

Hello,

Your account, [willem_engel](#) has been suspended for violating the [Twitter Rules](#).

Specifically, for:

Violating our rules against platform manipulation and spam.

You may not use Twitter's services in a manner intended to artificially amplify or suppress information or engage in behavior that manipulates or disrupts people's experience on Twitter.

Note that if you attempt to evade a permanent suspension by creating new accounts, we will suspend your new accounts. If you wish to appeal this suspension, please contact our [support team](#).

Thanks,
Twitter

- Media update J&V: 'Meer aangiften tegen Willem Engel dan tegen (...) ', Telegraaf, 24 november 2021
- Media update J&V: '9.700 handtekeningen onder aangifte tegen Willem Engel', de Volkskrant, 29 november 2021
- 'De toekomst van de waarheid ziet er troebel uit', FD, 20 december 2021
- 'Kaag doet aangifte tegen Engel vanwege openbaren van adresgegevens', NRC Handelsblad, 9 januari 2022
- Media update J&V: (...) doet aangifte na verspreiden van adres', Het Parool, 10 januari 2022
- Media update J&V: (...) doet vanwege tweet aangifte tegen Willem Engel', Trouw , 10 januari 2022
- Media update J&V: 'Doxing: een groeiend probleem, maar strafbaar is het niet', NOS, 11 januari 2022

Tweet

Dilan Yesilgöz - Zegerius @DilanYesilgoz · 1 feb.

De politie werkt dag in, dag uit, voor uw en mijn veiligheid.

Walgelijk dat mensen denken het doodschieten van twee Duitse agenten goed te kunnen praten.

Vreselijk laf.

telegraaf.nl

Woede om 'goedpraten' Duitse politiemoorden door Viruswaarheid: 'L... Volgens zijn tegenstanders is provoceren het handelsmerk van Viruswaarheid-voorman Willem Engel. Maar ondanks geschorste ...

 334

 257

 2.175

Willem Engel

@dancalegia

Als antwoord op [@DilanYesilgoz](#)

Dankje Dilan, dat je de NCTV hebt gevraagd mijn account weer te activeren. Je bent welkom voor een goed gesprek, ik licht je graag in over de staat van je ministerie. Ik heb een paar suggesties.

10:41 a.m. · 8 feb. 2022